

LIETUVOS ŽMOGAUS GENETIKOS DRAUGIJA

Pirmininkas
Prof. habil. dr. Vaidutis Kučinskas
Žmogaus ir medicininės genetikos katedra
Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas

Sekretorė
Aušra Matulevičienė
Medicininės genetikos centras
Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos

2010 m. balandžio mėn. 24 d. Lietuvos žmogaus genetikos draugija jau antrą kartą organizuoja Tarptautinės DNR dienos renginį Lietuvoje. Amerikos ir Europos žmogaus genetikos draugijų idėja, kuriai pritarė ir Lietuvos žmogaus genetikos draugija, buvo surengti mokinių rašinių konkursą šiais dienai paminėti.

Norėtume pasidžiaugti puikiais pirmojo „DNR esė“ konkurso, organizuoto 2009 m. Lietuvoje, mokinių darbais. Tai Kretingos rajono Darbėnų vidurinės mokyklos abiturientės R. Perkamaitės (vyr. anglų kalbos mokytojai D. Račkauskienė ir A. Račkauskas), Joniškėlio G. Petkevičaitės-Bitės vidurinės mokyklos dešimtokės I. Bagužytės (biologijos mokytoja R. Karpavičienė), Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos mokinio M. Sadausko, Vilniaus „Ateities“ vidurinės mokyklos vienuoliktokės V. Matyžonok (mokytoja V. Vaitelytė), Ukmergės Užupio vidurinės mokyklos vienuoliktokės A. Ivaškevičiūtės (mokytoja L. Motiejūnienė), Šiaulių rajono Grudžių gimnazijos 3 klasės mokinės V. Paulauskaitės (mokytoja D. Milkintienė), Vilniaus licejaus 2 klasės mokinės V. Jakaitės (mokytoja A. Čekauskienė), Šiaulių „Romuvos“ pagrindinės mokyklos 8 klasės mokinių D. Gotautaitės ir R. Turskytės (biologijos mokytoja - S. Puidokienė, anglų kalbos mokytoja - G. Petrušienė), Anykščių Jono Biliūno gimnazijos 4 klasės mokinės G. Šeškutės, Vilniaus Gabijos gimnazijos 4 klasės mokinės L. Šiukštaitės ir Rokiškio „Romuvos“ gimnazijos 2 klasės mokinės A. Mikeliūnaitės (mokytoja D. Macijauskienė) rašiniai. Taip pat, Europos žmogaus genetikos draugija du Lietuvos mokinius – V. Jakaitę (Vilniaus licejus) ir M. Matjušaitį (Šiaulių Didždvario gimnazija; mokytoja I. Šlajūtė) paskelbė „DNR esė“ konkurso Europoje laimėtojais.

Kaip ir praėjusiais metais renginio organizatoriai - Lietuvos žmogaus genetikos draugija kartu su Europos žmogaus genetikos draugija, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija bei Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras. Šiais metais planuojame tęsti „DNR esė“ konkursą Lietuvoje, dalyvauti tolimesniuose etapuose Europoje. Manome, kad šios iniciatyvos prisideda prie biomedicinos mokslų populiarinimo, atskleidžia genetikos mokslo naujoves ir teikia naujas priemones gamtamokslės kompetencijos ugdymui.

Už renginį atsakingas asmuo – Lietuvos žmogaus genetikos draugijos pirmininkas prof., habil. dr. Vaidutis Kučinskas, darbo tel.: 8~5 2365 195, elektroninis paštas: vaidutis.kucinskas@santa.lt. Konkurso sąlygos pateikiamos atskiru priedu.

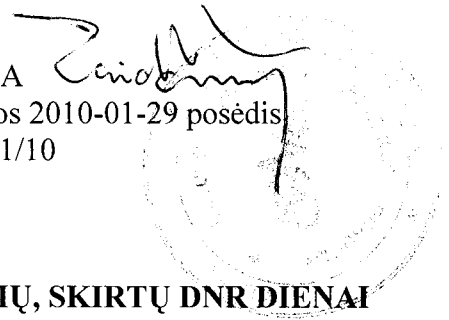
Priedai: 1. Konkurso sąlygos (1 egz., 2 psl.).

LŽGD pirmininkas

prof., habil. dr. Vaidutis Kučinskas

LŽGD sekretorė

gydytoja Aušra Matulevičienė

TREČIOJO KASMETINIO EUROPOS MOKINIŲ RAŠINIŲ, SKIRTŲ DNR DIENAI PAMINĖTI, KONKURSO SĄLYGOS

I. BENDROSIOS SĄLYGOS

1. Šios sąlygos reglamentuoja Trečiojo kasmetinio Europos mokinių rašinių, skirtų DNR dienai paminėti, konkurso (toliau – Konkursas) tikslus, rašinių temas, reikalavimus konkurso dalyviams, konkurso organizavimo tvarką, vertinimą, finansavimą ir nugalėtojų apdovanojimą.

II. TIKSLAI

2. Konkursas skirtas paskatinti mokinius tyrinėti bei apmąstyti genetinių tyrinėjimų svarbą visuomenei ir jų pritaikymo galimybes. Tikimasi, kad rašiniai bus sklandūs, gerai apgalvoti ir paremti puikiais argumentais, įrodančiais pasirinktos temos aktualumą.

III. RAŠINIŲ TEMOS

3.1. Mokslininkai jau gali nustatyti bet kurio organizmo, įskaitant ir žmogaus, DNR sekas. Ar tai pasiekus vis dar verta mokytis apie Mendelį, alelius ir paveldėjimo dėsnius (tipus)? Pagrįskite savo atsakymą (Scientists can now determine the complete DNA sequences of organisms, including humans. Now that this milestone has been reached, is there a reason to continue learning about Mendel, alleles, and inheritance patterns? Explain your answer);

3.2. Genetiniai tyrinėjimai leidžia mokslininkams nustatyti individų DNR seką. Tyrimais išaiškinta genų grupė, įskaitant *HMG2* ir *GDF5* genus, kuri yra susijusi su žmogaus ūgiu. Ar tuo remiantis galima teigti, kad mokslininkai ir gydytojai jau žmogaus kūdikystėje gali nuspėti būsimą suaugusio asmens ūgį? Ar, jūsų nuomone, tai būtų svarbu? Pagrįskite savo atsakymą (Genetic testing allows geneticists to determine an individual's DNA sequence, and research has identified a number of genes, such as *HMG2* and *GDF5*, that are associated with height. Will such associations allow scientists and physicians to predict a person's final adult height from infancy? Do you think that this would be useful? Explain your answer).

IV. REIKALAVIMAI KONKURSO DALYVIAMS

4. Konkurse gali dalyvauti visų tipų Lietuvos mokyklų mokiniai nuo 14 iki 18 metų amžiaus (iš kiekvienos klasės gali būti atrinkti trys rašiniai).

5. Rašinio apimtis - ne daugiau nei 750 žodžių (tiek lietuvių, tiek anglų kalba). Rašinyje gali būti viena laisvai pasirinkta lentelė (brėžinys, diagrama) ar iliustracija. Bet kurios diagramos, brėžinio ar lentelės aprašo žodžių skaičius įskaičiuojamas į bendrą žodžių skaičių. Jei įmanoma, pageidaujama pridėti mokinio nuotrauką.

6. Rašinys pateikiamas lietuvių ir anglų kalba. Rašant rašinį, pagal galimybes mokiniui rekomendacijas ir pastabas teikia biologijos, lietuvių kalbos ir literatūros bei anglų kalbos mokytojai.

7. Rašinys pasirinkta tema turi atitikti įprastus rašiniui keliamus reikalavimus:

7.1. Atsakyti į temą;

7.2. Atitikti struktūros reikalavimus: įžanga, dėstymas, pabaiga (išvados);

7.3. Teiginius būtina argumentuoti;

7.4. Svarbu išreikšti ir pagrįsti asmeninį požiūrį.

8. Tituliniame rašinio lape nurodoma rašinio tema, mokinio vardas, pavardė, mokykla, klasė, darbo vadovo (mokytojo) telefono numeris bei elektroninis paštas.

9. Rašiniai turi būti pateikti ne vėliau kaip iki 2010 m. balandžio 2 d. 9 val. Lietuvos žmogaus genetikos draugijai elektroniniu paštu: konkursasdnrdiena@gmail.com

10. Detalesnė informacija apie konkursą tinklalapiuose www.olimpiados.lt; www.lmitkc.lt, telefonai pasiteiravimui nuo 12:00 – 14:00val.: 8687 39042 (Birutė Burnytė), 8685 24359 (Ieva Talijūnienė).

V. KONKURSO ORGANIZAVIMO TVARKA

11. Konkursas vyks dviem etapais:

11.1. Nacionalinis etapas vyks iki š.m. balandžio 2 d. Baigiamasis jo turas – balandžio 24 dieną įvyksiantis apdovanojimų renginys. Apie tikslią renginio vietą ir laiką laimėtojai informuojami asmeniškai.

11.2. Antrasis etapas Europoje – 2010 m. birželio 15 d. – konkurso laimėtojų paskelbimas Europos žmogaus genetikos draugijos konferencijoje Geteborge, Švedijoje.

VI. KONKURSO VERTINIMAS

12. Nacionalinio etapo rašinius vertina Lietuvos žmogaus genetikos draugijos, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos ir Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro sudarytos darbų vertinimo komisijos.

13. Antrojo konkurso etapo rašinius vertins ne mažiau kaip du nepriklausomi genetikai iš Europos žmogaus genetikos draugijos. Išrenkami pirmos, antros ir trečios vietų laimėtojai. Laimėtojai ir jų mokytojai bus paskelbti kasmetinėje Europos žmogaus genetikos draugijos konferencijoje Geteborge, Švedijoje (2010 m. birželio 15 d.). Jų pavardės ir rašiniai bus skelbiami ir Europos žmogaus genetikos draugijos interneto svetainėje.

14. Vertinimo taškai:

Hipotezės (temos) pateikimas ir vystymas – 20 taškų;

Šiuolaikinių žinių srityje aptarimas – 20 taškų;

Temos problematikos aptarimas – 20 taškų.

VII. KONKURSO FINANSAVIMAS IR NUGALĖTOJŲ APDOVANOJIMAS

15. Nacionalinio etapo apdovanojimus bei premijas steigia Lietuvos žmogaus genetikos draugija, kiti Konkurso rėmėjai, diplomais ir pagyrimo raštais apdovanoja Vilniaus universitetas, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.

16. Antrojo etapo Europoje prizus steigia Europos žmogaus genetikos draugija:

1 vieta – 300 eurų.

Pirmosios vietos laimėtojo mokytojui – 1000 eurų, kurie skiriami mokslinio projekto organizavimui ar mokymo kabineto įrangos įsigijimui,

2 vieta – 200 eurų.

Antrosios vietos laimėtojo mokytojui – 800 eurų, kurie skiriami mokslinio projekto organizavimui ar mokymo kabineto įrangos įsigijimui.

3 vieta – 100 eurų.

Trečiosios vietos laimėtojo mokytojui – 500 eurų, kurios skiriamos mokslinio projekto organizavimui ar mokymo kabineto įrangos įsigijimui.